Landschap Overijssel

Huis "De Horte"
Poppenallee 39
7722 KW Dalfsen
Telefoon: 0529 - 401 731
info@landschapoverijssel.nl
www.landschapoverijssel.nl

College van B&W gemeente Zwolle

Onderwerp: Zienswijze ontwerp Omgevingsvisie 2025

Datum 5-12-2025

Geacht college,

Landschap Overijssel is zeer betrokken bij de ontwikkeling van de gemeente Zwolle. Vanwege het grote aantal terreinen en landgoederen dat wij bezitten, onder andere in de uiterwaarden van de Vecht en Zwarte water. Maar ook als maatschappelijke organisatie maken we ons ten behoeve van uw inwoners hard voor robuuste natuur, behoud van landschap en erfgoed en recreatie in het groen. Met grote interesse hebben wij dan ook uw ontwerp Omgevingsvisie voor Zwolle gelezen.

Zwolle Deltaspons
In de omgevingsvisie komt duidelijk naar voren dat Zwolle zijn ligging in de IJssel-Vechtdelta koestert. Maar de ligging in een delta maakt Zwolle ook kwetsbaar voor weersextremen als gevolg van klimaatverandering. Het werken aan robuust groenblauw netwerk is hiermee noodzaak voor Zwolle. In hoofdstuk 3 zijn een aantal principes uitgewerkt die wij van harte onderschrijven. Het gaat hierbij onder andere om:

- Groen groeit mee met de stad;
- Gebiedsontwikkeling als blauwgroene klimaatmachine;
- Meervoudige oplossingen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Wij verzoeken u deze principes vroegtijdig kwantitatief en kaderstellend uit te werken zodat ze effectief kunnen worden toegepast bij de ambities voor de staduitbreiding voor Zwolle. Dit is nodig om te voorkomen dat negatieve effecten (zoals recreatiedruk) worden afgewenteld op bestaande waarden.

Druk op natuur en landschap vraagt aandacht
De forse ambities voor stadsuitbreiding en -inbreiding brengen effecten op natuur en landschap met zich mee. Het OER laat duidelijk zien dat natuur en landschap de komende decennia onder grote druk komen te staan en dat maatregelen daarvoor nog onvoldoende concreet en geborgd zijn. Wij verzoeken de gemeente daarom om de Omgevingsvisie op de in het OER genoemde punten aan te vullen en te versterken, zodat de ontwikkeling van Zwolle hand in hand kan gaan met behoud en herstel van natuur en landschappelijke kwaliteit.

Het OER benoemt zelf diverse kennisleemten en onzekerheden, onder meer voor natuur, waterkwaliteit, hittestress en energietransitie. Zonder harde monitoring is niet te garanderen dat het beleid de gewenste effecten heeft.
Wij verzoeken daarom:

Het werk van Landschap Overijssel wordt mede mogelijk gemaakt door de Nationale Postcode Loterij en vele donateurs, vrijwilligers en sponsoren.

IBAN: NL21 ABNA 0445 7543 70
BIC: ABNANL2A
BTW nr: NL002934243B01
KvK regio Zwolle: 41022135

CBF ERKEND GOED DOEL

Algemeen Nut Beogende Instelling ANBI

Op al onze Overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van toepassing, welke zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Oost Nederland. Deze voorwaarden kunnen op aanvraag kosteloos worden toegezonden maar zijn ook te downloaden via www.landschapoverijssel.nl

Landschap Overijssel

Huis "De Horte"
Poppenallee 39
7722 KW Dalfsen
Telefoon: 0529 - 401 731
info@landschapoverijssel.nl
www.landschapoverijssel.nl

1. Een monitoringssysteem met drempelwaarden op te nemen dat verplicht bijsturen voorschrijft wanneer natuur- of landschapsdoelen niet worden gehaald. Hiervoor kan onder andere gebruikt gemaakt worden van bestaande analyses van aanwezige hoeveelheid "groen-blauwe dooradering" en data van bezoekerscijfers.
2. De monitoring te koppelen aan uitvoeringsprogramma's, zodat data direct invloed heeft op beleid.
3. De voortgang jaarlijks openbaar te maken in een leefomgevingsrapportage.

Voor nieuwe gebiedsontwikkelingen verzoeken wij u om te werken met een verplicht 'blauwgroen toetsingskader', waarin minimaal benodigde ruimte voor infiltratie, koelte, schaduw en retentie wordt vastgelegd.

Recreatiedruk en uitloopgebieden
Het OER geeft aan dat de recreatiedruk op kwetsbare natuur toeneemt door bevolkingsgroei. Ook de globale passende beoordeling geeft aan dat een toename van de woondruk leidt tot een toename van de verstoring in Natura 2000-gebieden. De visie noemt als mitigerende maatregel de realisatie van nieuwe uitloopgebieden om de verstoring in Natura 2000-gebieden minder hard te laten toenemen. Echter in de visie is er geen aandacht voor de locaties, omvang of verbindingen.
Wij verzoeken daarom:

1. Een zonering voor recreatie op te nemen waarin kwetsbare natuur wordt ontzien en alternatieve plekken voor intensieve recreatie worden aangeboden.
2. De nieuwe uitloopgebieden ruimtelijk te concretiseren, inclusief ecologische verbindingen en recreatieve routes, zodat zij daadwerkelijk bijdragen aan ontlasting van Natura 2000.
3. Groene buffers, landschappelijke overgangen en ecologisch hoogwaardige randen verplicht te maken bij nieuwe ontwikkelprojecten.

Biodiversiteit
De effectbeoordeling voor soortenbescherming en biodiversiteit in het OER, varieert van sterk negatief tot positief, wat duidt op grote onzekerheid en een gebrek aan borging.
Wij verzoeken daarom:

1. Het opstellen en aan de visie koppelen van een biodiversiteitsprogramma met meetbare doelen, minimaal te realiseren maatregelen en prioritaire soorten en habitats.
2. De hoofdgroenstructuur verder te uitwerken op kaart, inclusief minimale breedtes, ontbrekende schakels en prioritaire ecologische verbindingen.
3. Te zorgen voor formele borging van groene maatregelen in het omgevingsplan, zodat ze niet vrijblijvend blijven.

Het werk van Landschap Overijssel wordt mede mogelijk gemaakt door de Nationale Postcode Loterij en vele donateurs, vrijwilligers en sponsoren.

IBAN: NL21 ABNA 0445 7543 70
BIC: ABNANL2A
BTW nr: NL002934243B01
KvK regio Zwolle: 41022135

CBF ERKEND GOED DOEL
Algemeen Nut Beogende Instelling ANBI

Op al onze Overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van toepassing, welke zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Oost Nederland. Deze voorwaarden kunnen op aanvraag kosteloos worden toegezonden maar zijn ook te downloaden via www.landschapoverijssel.nl

Landschap Overijssel

Huis "De Horte"
Poppenallee 39
7722 KW Dalfsen
Telefoon: 0529 - 401 731
info@landschapoverijssel.nl
www.landschapoverijssel.nl

Stadsbroek
In dit gebied wordt gestudeerd op de aanleg van een stadspark in combinatie met woningbouw. Wij juichen de aanleg van een stadspark toe, mits het voldoende ruimte biedt voor het toenemende aantal inwoners. We adviseren dan ook om terughoudend te zijn met woningbouw. En indien er woningbouw komt, te kiezen voor gestapelde woningen.
We hebben zorgen om de Stadskolk, want daar zijn de natuurwaarden hoog. Onder andere vanwege de *broedende roerdomp, snor* en *grote karekiet*. Deze soorten zitten daar mede als gevolg van de relatieve rust in het gebied. Als de gebiedsontwikkeling te dicht bij deze kolk komt, gaan deze waarden verloren. Dat zou heel jammer zijn. Door aanleg van een groen-blauwe bufferzone rondom de Stadskolk, kunnen de natuurwaarden beschermd en zelfs versterkt worden. Ook pleiten wij voor een honden-losloop-terrein elders in het te ontwikkelen stadspark.
Ook het OER onderschrijft de noodzaak van meer parken en uitloopgebieden vanwege het groeiende inwoneraantal.

Natuurlandschap
Onder kop 6.11 Natuurlandschap staat in de ontwerp Omgevingsvisie:

Locatie specifiek zetten we in op de realisatie van de volgende opgaven:
• Ontwikkelen van natuurwaarden en recreatieve routes. Onder andere in de uiterwaarden van de Vecht bij Berkum-bruggenhoek;
• Introduceren fietsveer over het Zwarte Water ter hoogte van de samenvloeiing met de Vecht.

Daarbij merkt Landschap Overijssel op dat voorkomen van onacceptabele verstoring een harde randvoorwaarde is. Want recreatieve routes mogen niet ten koste gaan van N2000 doelen.

Landschap Overijssel vindt een **fietsveer over het Zwarte Water** ter hoogte van de samenvloeiing met de Vecht, **zeer onwenselijk.** Landschap Overijssel is eigenaar en beheerder van de N2000 percelen in dat gebied, en verwacht te veel verstoring. In eerder beleid is vastgesteld dat 'rust' een belangrijke waarde is en dat beleving van het gebied vanaf het water gebeurt. Het idee sluit dan ook niet aan bij de huidige waarden aldaar (rust en beleving vanaf het water).

Vechtrand
Vechtpoort 1
Landschap Overijssel heeft gronden in de uiterwaarden in eigendom en in beheer. Het gaat om kievitsbloemhooilanden met hoge natuurwaarden. Hier komen soorten voor die zeer kenmerkend zijn voor Zwolle, namelijk *de kievitsbloem* (alias Zwolse tulp) en de *steenanjer* (alias Vechtdalanjer). Om te voorkomen dat deze percelen worden betreden door mensen of honden is het essentieel om een groen-blauwe buffer aan te leggen tussen de N2000 percelen en de te ontwikkelen woonbebouwing. Om daarvoor ruimte te reserveren, zou die bufferzone nu al op kaart gezet moeten worden. Ook pleiten wij ervoor dat de buffer wordt gerealiseerd vóórdat woningbouw kan plaatsvinden.
Voor Vechtpoort 1 vinden we de geschetste combinatie van woningbouw én klimaatadaptatie erg ambitieus.

Het werk van Landschap Overijssel wordt mede mogelijk gemaakt door de Nationale Postcode Loterij en vele donateurs, vrijwilligers en sponsoren.

IBAN: NL21 ABNA 0445 7543 70
BIC: ABNANL2A
BTW nr: NL002934243B01
KvK regio Zwolle: 41022135

CBF ERKEND GOED DOEL
Algemeen Nut Beogende Instelling ANBI

Op al onze Overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van toepassing, welke zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Oost Nederland. Deze voorwaarden kunnen op aanvraag kosteloos worden toegezonden maar zijn ook te downloaden via www.landschapoverijssel.nl

Landschap Overijssel

Huis "De Horte"
Poppenallee 39
7722 KW Dalfsen
Telefoon: 0529 - 401 731
info@landschapoverijssel.nl
www.landschapoverijssel.nl

Vechtpoort 2
Wij steunen de keuze om dit gebied als zoekgebied voor waterberging aan te wijzen. Naast kansen voor waterberging zijn er ook kansen voor vergroten van biodiversiteit. Wij denken daar graag over mee in de uitwerking van de plannen.

Stadspark Vechtrand
Wij steunen het idee van een stadspark in het Vechtrand gebied. Wij zien een ontwerp voor ons waarbij de verkaveling en de karakteristieken van het oude cultuurlandschap gekoesterd worden. Waarbij landschapselementen hersteld worden en wandelpaden en poelen worden aangelegd. In dit gebied is terughoudendheid met nieuwe voorzieningen gewenst, om het authentieke karakter van het landschap te behouden.

Zwolle Zuid-Zuid
Landschappelijk gezien, begrijpen wij de keuze voor woningbouw in dit gebied. De ontwerp Omgevingsvisie benoemt dat de parkachtige structuur van landgoederen wordt doorgetrokken van Noord naar Zuid.
Toen het Ruimtelijk Toekomst Perspectief ter inzage lag, heeft Landschap Overijssel al verzocht om een ecologische verbindingszone op kaart te zetten, tussen de bestaande wijk en de nieuwbouwlocatie. Deze verbindingszone maakt het mogelijk voor diersoorten om van West (IJssel) naar Oost (Vechtdal en landgoederen zone ten Zuiden van de Vecht) te migreren.
Helaas zien wij deze verbindingszone nog niet op de kaart van de ontwerp Omgevingsvisie.
Een robuuste ecologische verbinding is essentieel voor de migratie van soorten, waaronder reeën. Des te meer omdat dit gebied al gekenmerkt wordt door vele barrières van spoor, wegen en kanalen. De verbindingszone zou ter hoogte van het bestaande hoogspanningstracé aangelegd kunnen worden.

Vervolgens vragen wij u om, aan de zuidzijde van Zwolle, rekening te houden met de volgende specifieke punten:

- Op het oude landgoed Bickenrade komt nog een relictpopulatie *geelsterren* voor. Het zou zonde zijn als deze verloren gaat als daar wordt gebouwd, of als het een standaard hondenveldje wordt.
- Nabij camping 't Hofje broeden *sperwer* en *ransuil* in de bosjes. Bovendien komen daar nog *patrijzen* voor. Het is één van de weinige plekken in Zwolle waar nog patrijzen voorkomen.
- We vragen aandacht voor de *sleedoornpage*. Door autochtone sleedoorn aan te planten.
- We vragen aandacht voor het nest van de *zeearend* (bekend bij de ecologen van de gemeente).
- Dan onze grootste zorg: Zowel door de woningbouw op Harculo als de nieuwbouw in Zwolle-Zuid-zuid zal de recreatiedruk in de uiterwaarden zonder twijfel toenemen. Deze uiterwaarden zijn belangrijke rustplekken voor overwinterende ganzen (Vogelrichtlijn) en belangrijke broedplekken voor kwalificerende soorten als *roerdomp, dodaars, ijsvogel, blauwborst en grote karekiet*. Op het moment dat de rust in de uiterwaarden wordt verstoord

Het werk van Landschap Overijssel wordt mede mogelijk gemaakt door de Nationale Postcode Loterij en vele donateurs, vrijwilligers en sponsoren.

IBAN: NL21 ABNA 0445 7543 70
BIC: ABNANL2A
BTW nr: NL002934243B01
KvK regio Zwolle: 41022135

CBF ERKEND GOED DOEL
Algemeen Nut Beogende Instelling ANBI

Op al onze Overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van toepassing, welke zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Oost Nederland. Deze voorwaarden kunnen op aanvraag kosteloos worden toegezonden maar zijn ook te downloaden via www.landschapoverijssel.nl

Landschap Overijssel

Huis "De Horte"
Poppenallee 39
7722 KW Dalfsen
Telefoon: 0529 - 401 731
info@landschapoverijssel.nl
www.landschapoverijssel.nl

(door betreding) kunnen significant negatieve effecten niet worden uitgesloten. Dit is strijdig met de natuurwetgeving. . Wij verzoeken om robuuste, geborgde en juridisch houdbare maatregelen.. Alleen handhaving is absoluut onvoldoende. Wij zien oplossingen in de vorm van de aanleg van een watergang of hek om de toegang te beperken. En de aanleg van een wijk-park met een honden-losloop-terrein in de wijk.

Marslanden
Wij pleiten voor 'zuinig en zorgvuldig' ruimtegebruik bij de zoektocht naar ruimte voor bedrijvigheid.
Ook verwachten wij dat de gemeente rekening houdt met de 'wezenlijke kenmerken en waarden' (WKW) van Lierder- en Molenbroek. Bron: WKW - Lierder en Molenbroek
In dit gebied worden de volgende potenties gezien:

- Het huidige weidevogelgebied binnen het NNN is relatief klein en daarmee kwetsbaar om als zelfstandig weidevogelgebied te functioneren. Het weidevogelgebied kan versterkt worden door in het omliggende agrarisch gebied natuurinclusieve landbouw te ontwikkelen. **Verminderen van de ontwatering en randenbeheer** zijn daarbij essentieel. Dit geldt zowel voor Molenpolder en Liederbroek als voor Sekdoorn.
- Er ligt potentie voor versterking van de ruimtelijke samenhang tussen het deelgebied Landgoed Windesheim en het riviersysteem van de IJssel voor bijvoorbeeld vogels, door verdere ontwikkeling van het kleinschalige cultuur- en rivierlandschap met vochtig bos, opgaande landschapselementen en waterrijke delen in de vorm van een **groene dooradering van het agrarisch gebied**.

Cultuurhistorie
Wij geven als tip om bij alle uitleglocaties en stadsparken de methodiek landgoedbiotopen en het onderzoek 'Kastelenlandschap Zwolle' te gebruiken. Deze onderzoeken geven historische aanknopingspunten om cultuurhistorische waarden te behouden of om verdwenen elementen beleefbaar te maken.

Specifiek ten aanzien van landgoederen geven we u het volgende mee: Behouden en versterken van de landgoederen die in de uitbreiding van de stadszone liggen is een goed streven. De landgoederen moeten vanwege cultuurhistorische en ecologische kwaliteiten echter niet het uitloopgebied van de (nieuwe) stad zijn. Zorg ervoor dat bij stadsuitbreiding rekening wordt gehouden met een buffer van groenblauwe dooradering tussen de landgoederen en de stad blijft liggen. Daarmee gaat de basiskwaliteit natuur omhoog en blijven de landgoederen hun cultuurhistorische waarde en eigen entiteit behouden.

Behouden en versterken van de landgoederen rondom Zwolle betekent ook dat het levende groene erfgoed aan vervanging onderhevig is, zoals het vervangen van lanen en parkaanleg. Daarmee behouden de landgoederen op lange termijn hun karakter en vitaliteit in de standsrand. De (nieuwe) kapverordening van de gemeente Zwolle staat dat momenteel niet meer toe,

Het werk van Landschap Overijssel wordt mede mogelijk gemaakt door de Nationale Postcode Loterij en vele donateurs, vrijwilligers en sponsoren.

IBAN: NL21 ABNA 0445 7543 70
BIC: ABNANL2A
BTW nr: NL002934243B01
KvK regio Zwolle: 41022135

CBF ERKEND GOED DOEL

Algemeen Nut Beogende Instelling ANBI

Op al onze Overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van toepassing, welke zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Oost Nederland. Deze voorwaarden kunnen op aanvraag kosteloos worden toegezonden maar zijn ook te downloaden via www.landschapoverijssel.nl

Landschap Overijssel

Huis "De Horte"
Poppenallee 39
7722 KW Dalfsen
Telefoon: 0529 - 401 731
info@landschapoverijssel.nl
www.landschapoverijssel.nl

waardoor het groene erfgoed van landgoederen in plaats van kenmerkend en vitaal meer richting een uitsterfconstructie van individuele bomen gaat. Wij verzoeken u om via het omgevingsbeleid een vervangingscyclus van het groene erfgoed op landgoederen toe te staan.

Wij vertrouwen op een goede samenwerking in de verdere uitwerking van het Ruimtelijke Toekomstperspectief voor Zwolle. Samen dragen we bij aan een toekomstbestendige gemeente met een robuuste groen-blauwe structuur.
Reacties op deze brief kunt u sturen naar 5.1.2e 5.1.2e @landschapoverijssel.nl

Met vriendelijk groet,

5.1.2e
Directeur-bestuurder
Stichting Landschap Overijssel

Het werk van Landschap Overijssel wordt mede mogelijk gemaakt door de Nationale Postcode Loterij en vele donateurs, vrijwilligers en sponsoren.

IBAN: NL21 ABNA 0445 7543 70
BIC: ABNANL2A
BTW nr: NL002934243B01
KvK regio Zwolle: 41022135

CBF ERKEND GOED DOEL

Algemeen Nut Beogende Instelling ANBI

Op al onze Overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van toepassing, welke zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Oost Nederland. Deze voorwaarden kunnen op aanvraag kosteloos worden toegezonden maar zijn ook te downloaden via www.landschapoverijssel.nl

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	6